ВИТЯГ

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

«03» червня 2024 року Хмельницький № 72/13-рк/к

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали дослідження регіональних ринків у сфері послуги з постачання теплової енергії, проведеного Першим відділом досліджень та розслідувань,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

(1) На виконання доручення голови Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 31.01.2024 № 72-03/1-вд здійснюється контроль за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання, що діють на ринках виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на території Хмельницької області, зокрема комунального підприємства по експлуатації теплового господарства «Тепловик» Старокостянтинівської міської ради.

(2) Комунальне підприємство по експлуатації теплового господарства «Тепловик» Старокостянтинівської міської ради (*«інформація, доступ до якої обмежено»*, ідентифікаційний номер юридичної особи – *«інформація, доступ до якої обмежено»*) (далі – КП «Тепловик», Підприємство) є юридичною особою, набуло майнових та особистих немайнових прав, несе відповідні обов'язки, укладає договори, виступає в суді від свого імені, має відокремлене майно, поточні та інші рахунки в банківських установах, печатки з власним найменуванням.

(3) Організаційно-правова форма юридичної особи – комунальне підприємство.

(4) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності КП «Тепловик» є *«інформація, доступ до якої обмежено»*.

(5) КП «Тепловик» отримав ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг на виробництво теплової енергії, на постачання теплової енергії та на транспортування теплової енергії (рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 27.11.2015 № 2881).

(6) Підприємство є юридичною особою, здійснює господарську діяльність, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

2. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

(7) На виконання доручення голови Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України Відділенням було направлено вимогу про надання інформації від 31.01.2024 № 72-02/229.

(8) Отримано відповідь Підприємства листом від 23.02.2024 № 199 (вх. № 72-01/468 від 26.02.2024).

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА НА РИНКУ

(7) У відповідності до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (далі - Методика), територіальним відділенням проведено аналіз ринку послуг з постачання теплової енергії.

(8) Згідно з пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

(9) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

(10) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Тепловик».

(11) Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

(12) Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій відноситься, зокрема, діяльність у сфері транспортування теплової енергії.

(13) Відповідно до частини 2 статті 5 Закону України «Про природні монополії» зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, - національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.

(14) Підприємство є суб'єктом господарювання природної монополії та включене до зведеного переліку суб'єктів природних монополій з транспортування теплової енергії, зокрема, магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами.

(15) Крім цього, КП «Тепловик» здійснює свою діяльність на суміжних ринках, відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії», зокрема, здійснює господарську діяльність з виробництва теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами); постачання теплової енергії.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання

(16) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).

(17) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання»:
- ринок теплової енергії - сфера обороту теплової енергії як товару, на який є попит і пропозиція;
- виробництво теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, у тому числі альтернативних джерел енергії, на теплову енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору;
- постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору
- теплова енергія - товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери теплопостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу.

(18) Постачання теплової енергії є товаром, оскільки є предметом господарського обороту з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року.

(19) Отже, конкретним товаром, який випускається, постачається, продається Підприємством, є послуга з постачання теплової енергії.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

(20) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(21) Згідно з пунктом 4.2 Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

(22) Відповідно до пункту 4.3 Методики не розглядаються як товар проміжні результати діяльності суб`єктів господарювання, що не реалізуються на ринку, а споживаються у технологічному процесі їх власного виробництва.

(23) Відповідно до пункту 4 Правил користування тепловою енергією, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1198 (далі – Постанова № 1198), користування тепловою енергією допускається лише на підставі договору купівлі - продажу теплової енергії між споживачем і теплопостачальною організацією, крім підприємств, що виробляють та використовують теплову енергію для цілей власного виробництва. Договори укладаються відповідно до типових договорів. Форми типових

договорів затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері теплопостачання.

(24) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії, регулюють Правила надання послуги з постачання теплової енергії, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року № 1022, яка набрала чинності 01.10.2021) (далі – Постанова № 830). Окрім того, ці Правила визначають вимоги до якості послуги, одиниці виміру обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.

(25) Постачання теплової енергії споживачам Підприємство здійснює на підставі укладених договорів.

(26) Споживчі характеристики, умови споживання, умови реалізації (постачання) теплової енергії та ціна з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року визначені у договорах, укладених Підприємством зі споживачами.

(27) Відповідно до укладених договорів, нарахування за надані послуги здійснюються за встановленими рішенням виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради тарифами на теплову енергію, у тому числі на її виробництво, транспортування та постачання.

(28) З огляду на наведені у договорах умови реалізації та ціни, умови споживання (специфічність розміщення, монтажу, технічного обслуговування), необхідною умовою отримання теплової енергії є приєднання внутрішньобудинкових систем опалення об'єктів споживачів до теплових мереж ліцензіата, тому постачання теплової енергії за споживчими характеристиками (функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики) є товаром і не є подібним іншим товарам.

(29) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Тепловик», є послуга з постачання теплової енергії.

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

(30) Пункт 4.4 Методики визначає, що перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(31) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило, перевищують 5 відсотків відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(32) Статтею 1 Закону України «Про теплопостачання», зокрема визначено:

- об'єкти у сфері теплопостачання - теплогенеруючі станції чи установки, теплові електростанції, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії, а також об'єкти та споруди, основне і допоміжне обладнання, що використовуються для забезпечення безпечної та надійної експлуатації теплових мереж;
- система централізованого теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживача, населеного пункту, яка включає системи децентралізованого та помірно-централізованого теплопостачання;

- споживач теплової енергії - фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору;
- суб'єкти відносин у сфері теплопостачання - фізичні та юридичні особи незалежно від організаційно-правових форм та форми власності, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, теплосервісні організації, споживачі, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування;
- теплогенеруюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який має у своїй власності або користуванні теплогенеруюче обладнання та виробляє теплову енергію;
- теплотранспортуюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії;
- теплопостачальна організація - суб'єкт господарської діяльності з постачання споживачам теплової енергії.

(33) Правила користування тепловою енергією, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 року № 1198 (далі - Постанова 1198), визначають взаємовідносини між теплопостачальними організаціями та споживачами теплової енергії та є обов'язковими для виконання усіма теплопостачальними організаціями незалежно від форми власності, споживачами, організаціями, що виконують пуск, налагодження та експлуатацію обладнання для виробництва, транспортування, постачання та використання теплової енергії.

(34) Відповідно до Постанови № 1198:
- система теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та/або місцевих (розподільних) теплових мереж, засобів розподілення теплової енергії, які об'єднані спільним режимом виробництва, транспортування та постачання теплової енергії;
- система теплоспоживання - комплекс теплоспоживчих установок, з'єднаний із системою теплопостачання, призначений для задоволення потреб споживача відповідно до договору;
- споживач теплової енергії - фізична особа, яка є власником будівлі або суб'єктом підприємницької діяльності, чи юридична особа, яка використовує теплову енергію відповідно до договору.

(35) Таким чином, постачальниками (продавцями) теплової енергії є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні тепловою енергією за допомогою сукупності джерел теплової енергії, магістральних та/або місцевих (розподільних) теплових мереж, засобів розподілення теплової енергії, які об'єднані спільним режимом виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

(36) Підприємство з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року у місті Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області є постачальником теплової енергії, оскільки здійснює зазначену господарську діяльність за допомогою системи централізованого теплопостачання – сукупності джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживачів.

(37) Основними споживачами послуги з постачання теплової енергії з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року виступають фізичні та юридичні особи, системи теплоспоживання яких з'єднані з системою теплопостачання Підприємства, та які використовують теплову енергію відповідно до укладених з ним договорів.

3.3. Визначення товарних меж ринку

(38) У відповідності до пунктів 5.1 - 5.3 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(39) Послуга з постачання теплової енергії за показниками подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має товарів-замінників, тому, постачання теплової енергії не є взаємозамінним товаром з будь-яким іншим товаром.

(40) Враховуючи, що послуга з постачання теплової енергії не є взаємозамінним з будь-яким іншим товаром, а необхідною умовою отримання послуги з постачання теплової енергії є приєднання систем теплоспоживання споживачів з системою теплопостачання ліцензіата, споживачі послуги з постачання теплової енергії за звичайних умов не можуть легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(41) Таким чином, товарними межами ринку визначена товарна група – послуга з постачання теплової енергії.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

(42) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним. При цьому слід звернути увагу на те, що при остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.

(43) Отримання послуги з постачання теплової енергії на певній території можливе лише у суб'єкта господарювання, який відповідно до отриманої ліцензії провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії на цій території.

(44) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції послуги з постачання теплової енергії є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначеного товару є з'єднання систем теплоспоживання споживачів з системою теплопостачання КП «Тепловик», зокрема приєднання внутрішньобудинкових мереж опалення об'єктів споживачів до місцевих (розподільчих) мереж централізованого опалення. За межами цих мереж користування послугою з постачання теплової енергії є неможливим.

(45) Разом з тим, територіальні межі ринку послуг з постачання теплової енергії є чітко визначеними договорами, укладеними зі споживачами, та фактично обмежуються і співпадають з межами розташування точки розподілу (розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін), в яких здійснюється передача теплової енергії від постачальника до споживача.

(46) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуги з постачання теплової енергії є територія міста Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик».

3.5. Проміжок часу стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку - часові межі ринку.

(47) Пунктом 1.3 Методики передбачено, що часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.

(48) У відповідності до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно - грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

(49) Згідно з частиною п'ятою статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» у разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали з виконавцем комунальної послуги відповідний договір (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і послуг з постачання та розподілу електричної енергії), з ними укладається індивідуальний договір про надання комунальної

послуги, що є публічним договором приєднання. Такі договори вважаються укладеними, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем комунальної послуги.

(50) Типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії від 06.10.2021 було розміщено на вебсайті Підприємства (https://www.teplovik.org/?p=2224) 06 жовтня 2021 року.

(51) Крім того. згідно з положеннями Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженого Постановою № 830, фактом приєднання споживача до умов договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання (додаток), сплата рахунка за надану послуги, факт отримання послуги.

(52) У зв'язку з викладеним, часовими межами ринку надання послуги з постачання теплової енергії в територіальних (географічних) межах міста Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик», визначено період з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року.

3.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

(53) Згідно до Методики бар'єри вступу на ринок – це обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

(54) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(55) Ринок послуг з постачання теплової енергії характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії, а також, наявність у суб'єкта господарювання в оперативному управлінні (власності, оренді) інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу.

(56) Окрім того, відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання», охоронна зона теплових мереж – землі вздовж теплових мереж для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодженню, а також для зменшення їх негативного впливу на людей, суміжні землі, природні об'єкти та довкілля.

(57) Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів теплопостачання, встановлюються охоронні зони, розміри та порядок використання яких визначаються нормативно-правовими актами і проектами цих об'єктів, затвердженими у встановленому законодавством порядку (частина третя статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).

(58) Усі види господарської діяльності в охоронних зонах можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта теплопостачання або уповноваженим ним органом (частина четверта статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).

(59) Відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, в тому числі нове будівництво або реконструкція існуючих інженерних, транспортних споруд і комунікацій може здійснюватися лише у відповідності до вимог містобудівної документації, в тому числі генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій і детальних

планів території, затверджених відповідними сільськими, селищними, міськими радами чи районними державними адміністраціями, якими на стадії планування (проектування) населених пунктів розрахунковим способом, залежно від кількості населення, інтенсивності руху транспорту і пішоходів, складу елементів, які розміщуються в межах поперечного профілю (проїзні частини, технічні смуги для прокладання підземних комунікацій, тротуари, зелені насадження, охоронні зони тощо), з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та інших нормативних документів, визначається ширина вулиць і доріг, що ускладнює будівництво додаткових нових (паралельних) магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж до вже існуючих.

(60) Отже, для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок послуг з постачання теплової енергії в зазначених територіальних (географічних) межах також існують фактори організаційного характеру, пов'язані з технологічними особливостями постачання теплової енергії, а саме необхідність придбання у власність або у користування теплогенеруючого обладнання, необхідність будівництва нових магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж та з'єднання новозбудованої системи теплопостачання з системами теплоспоживання споживачів, в той час, як у межах території, де розташовані діючі мережі КП «Тепловик», зазначене будівництво є неможливим, зокрема, оскільки існують й адміністративні обмеження щодо користування земельними ділянками.

3.7. Визначення потенційних конкурентів

(61) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:

- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
- які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
- нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

(62) Згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії» транспортування теплової енергії віднесене до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.

(63) Відповідно до частин третьої та четвертої статті 19 Закону України «Про теплопостачання» споживач або суб'єкт теплоспоживання має право вибирати (змінювати) теплопостачальну організацію, якщо це технічно можливо. Теплогенеруюча організація має право постачати вироблену теплову енергію безпосередньо споживачу згідно з договором купівлі-продажу. У разі якщо така організація не є теплотранспортуючою, то теплотранспортуюча організація не має права відмовити теплогенеруючій організації у транспортуванні теплової енергії, якщо це дозволяють технічні можливості системи.

(64) Згідно із статтею 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього закону, належить, зокрема, постачання теплової енергії.

(65) З огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) теплових мереж та внаслідок технологічних особливостей, Підприємство самостійно здійснює виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик».

(66) Враховуючи вищезазначені обставини, конкуренція на ринку послуги з постачання теплової енергії на території міста Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області відсутня та потенційних конкурентів Підприємство немає.

(67) Отже, з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року КП «Тепловик» було єдиним виконавцем послуги з постачання теплової енергії у місті Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик».

3.8. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

(68) В ході дослідження, окрім КП «Тепловик», не встановлено інших суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року у межах території міста Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик».

(69) Таким чином, оскільки Підприємство є єдиним постачальником теплової енергії в досліджуваних територіальних межах і тому частка КП «Тепловик» на ринку послуг з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам у зазначених часових та територіальних межах становить 100%.

3.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

(70) В межах досліджуваного ринку не встановлено конкурентів КП «Тепловик», оскільки не встановлено інших суб'єктів господарювання, що у досліджуваних часових та територіальних межах здійснювали діяльність з постачання теплової енергії та мали технічну можливість надавати послугу з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам.

(71) Водночас, забезпечення споживачами своїх будівель власним обладнанням для автономного опалення не є діяльністю з постачання теплової енергії та відповідно такі споживачі не можуть вважатися конкурентами Підприємству на ринку послуг з постачання теплової енергії.

(72) В ході проведення дослідження Підприємством не надано доказів про фактичну діяльність конкурентів на досліджуваній території з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року.

(73) Відтак, КП «Тепловик» у межах території міста Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик», є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послугу з постачання теплової енергії.

(74) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:

- на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;
- не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(75) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).

(76) З урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Тепловик», яке є на досліджуваному ринку єдиним надавачем (виконавцем) послуги з постачання теплової енергії, диктувати свої умови при продажу товару (наданні послуги), є ознакою ринкової влади.

(77) Враховуючи викладене, становище КП «Тепловик» з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року на ринку постачання теплової енергії в межах території міста Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик», мало ознаки монопольного (домінуючого).

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. Нормативно-правове регулювання

(78) Відповідно до статті 6 Закону України «Про теплопостачання» державна політика у сфері теплопостачання базується на принципах забезпечення захисту прав та інтересів споживачів, взаємної відповідальності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання за якісне постачання теплової енергії та своєчасну її оплату, сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку теплової енергії, встановлення відповідальності суб'єктів теплопостачання за порушення законодавства у сфері теплопостачання.

(79) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

- виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;
- житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;
- індивідуальний споживач – фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;
- споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач.

(80) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема з постачання теплової енергії. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема постачання теплової енергії.

(81) У відповідності до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

(82) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).

(83) Відповідно до пунктів 1-8 частини третьої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» істотними умовами договору про надання житлово-комунальної послуги є:

- перелік послуг;
- вимоги до якості послуг;
- права і обов'язки сторін;
- відповідальність сторін за порушення договору;
- ціна послуги;
- порядок оплати послуги;
- порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
- строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.

(84) Крім того, відповідно до частини другої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної

послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.

(85) Статтями 7 та 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та виконавців комунальних послуг.

(86) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом. Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.

(87) Частиною сьомою статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з постачання теплової енергії надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з постачання теплової енергії, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

(88) Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року № 1022, яка набрала чинності 01.10.2021), затверджені:

- правила надання послуги з постачання теплової енергії (далі – Правила);
- типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем;
- типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії;
- заява-приєднання до індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (додаток до типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії);
- типовий договір з колективним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії;
- типовий колективний договір про надання послуги з постачання теплової енергії;
- типовий договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії (далі разом – Типові договори).

(89) Згідно пункту 1 Правил ці Правила регулюють відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії (далі – виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем (далі – споживач), який отримує або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії (далі – послуга), та визначають вимоги до якості послуги, одиниці вимірювання обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.

(90) Відповідно до пункту 13 Правил надання послуги з постачання теплової енергії здійснюється виключно на договірних засадах.

(91) Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

(92) З пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.

(93) Індивідуальний договір вважається укладеним із споживачем, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не

прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем.

(94) Індивідуальний договір з власником індивідуальних (садибних) житлових будинків вважається укладеними, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуг, якщо такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги (фактичне виконання робіт із відключення будинку).

(95) Фактом приєднання споживача до умов індивідуального договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка за надані послуги, факт отримання послуг.

(96) З огляду на зазначене, згідно з положеннями діючого законодавства надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

(97) Договори про надання житлово-комунальних послуг повинні відповідати типовим або примірним договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. При цьому саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за встановленою законодавством формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

4.2. Оцінка дій суб'єкта господарювання

(98) Листом від 23.02.2024 № 199 (вх. № 72-01/468 від 26.02.2024) КП «Тепловик» повідомило, що Підприємство надає послуги з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, а також послуги з обслуговування внутрішньобудинкових систем централізованого опалення. Відповідно до Правил надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 830 та Правил надання послуги з постачання гарячої води, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 р. № 1182, з усіма споживачами укладено договір приєднання про надання послуги з постачання теплової енергії та договір приєднання про надання послуги з постачання гарячої води, що є публічними договорами. Дані договори було висвітлено на сайті підприємства https://www.teplovik.org та на сайті виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради https://www.starkon.gov.ua/, відповідно до вимог законодавства. Всього Підприємством укладено 6550 договорів з категорією «населення», 21 договір з категорією «бюджет» та 72 договори з категорією «інші».

(99) Проведеним аналізом Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії від 06.10.2021, що розміщено на вебсайті Підприємства (https://www.teplovik.org/?p=2224) (далі – Індивідуальний договір від 06.10.2021), Відділенням виявлено невідповідність окремих положень Індивідуального договору від 06.10.2021 вимогам Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії та нормам Правил, затверджених Постановою № 830, а саме:

Типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджений Постановою № 830	**Індивідуальний договір від 06.10.2021**	**Ущемлення інтересів споживачів в контексті Закону України «Про захист економічної конкуренції»**
Розділ «Права і обов'язки сторін»		
Пункт «Споживач має право:»		
- на зміну розміру нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною для виконавця ціни природного газу, що використовується для виробництва	Підпункт відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні вартості газу

теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії.		
Пункт «Виконавець зобов'язаний:»		
- змінити розмір нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії відповідній категорії споживачів, згідно з вимогами Правил надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 830.	Підпункт відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні вартості газу

(100) Крім того, КП «Тепловик» листом від 23.02.2024 № 199 (вх. № 72-01/468 від 26.02.2024) надало Відділенню вибірково копії діючих договорів з різними категоріями споживачів про надання послуги з постачання теплової енергії.

(101) За результатами аналізу змісту цих договорів встановлено, що вони не відповідають умовам Типового договору з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії та нормам Правил, затверджених Постановою № 830.

(102) Зокрема, Відділенням досліджені умови таких договорів, до прикладу (Таблиця 1):

Таблиця 1

№ п/п	Дата та номер договору	Назва договору	Споживач	Адреса об'єкта постачання теплової енергії
1	№ 1 від 01.01.2024	Договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії	*«інформація, доступ до якої обмежено»*	*«інформація, доступ до якої обмежено»*
2	№ 09.01.24 від 02.01.2024	Договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії	*«інформація, доступ до якої обмежено»*	*«інформація, доступ до якої обмежено»*
3	№ 08/01/24 від 08.01.2024	Договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії	*«інформація, доступ до якої обмежено»*	*«інформація, доступ до якої обмежено»*
4	№ 24 від 29.01.2024	Договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії	*«інформація, доступ до якої обмежено»*	*«інформація, доступ до якої обмежено»*
5	№ 36 від 06.02.2024	Договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії	*«інформація, доступ до якої обмежено»*	*«інформація, доступ до якої обмежено»*

(103) За результатами аналізу цих договорів встановлено таке (Таблиця 2):

Таблиця 2

Умови Типового договору з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії,	Договір укладений між КП «Тепловик» та споживачем	Ущемлення інтересів споживачів в контексті Закону України «Про захист економічної конкуренції»

затвердженого Постановою № 830		
Розділ «Права і обов'язки сторін»		
Пункт «Споживач має право:»		
- на усунення *протягом 50 годин*, якщо інше не визначене законодавством, виявлених недоліків у наданні послуги;	- на усунення *протягом десяти днів*, якщо інше не визначене законодавством, виявлених недоліків у наданні послуг;	Збільшення у договорі строку, що виділяється виконавцеві на усунення недоліків у наданні ним послуги з постачання теплової енергії може призвести до ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості протягом значного періоду часу та порушення прав споживачів.
- отримувати від виконавця неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка *вартості середньодобового споживання послуги з постачання теплової енергії, визначеної за попередній опалювальний період (а у разі ненадання послуги у попередньому опалювальному періоді - за фактичний час споживання протягом поточного опалювального періоду, але не менше 30 днів), за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості (за винятком нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача)*;	- отримувати від виконавця штраф у розмірі 0,01%, *за перевищення строків проведення аварійно-відновних робіт;*	Незазначення у договорі положень даного підпункту Типового договору в частині деталізації розрахунку розміру неустойки (штрафу) та підстав нарахування неустойки (штрафу), а саме ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості, може призвести до неможливості застосування цього підпункту на практиці та, як наслідок, до недоотримання коштів споживачем.
Пункт «Виконавець зобов'язаний:»		
- протягом п'яти робочих днів надсилати управителю або відповідним виконавцям скарги споживачів щодо надання комунальних послуг у разі, коли вирішення таких питань належить до повноважень управителя або інших виконавців послуг;	Підпункт відсутній	Незазначення у договорі положень даного підпункту Типового договору свідчить про самоусунення КП «Тепловик» від покладених на нього, як на виконавця послуг, зобов'язань, що може призвести до невирішення нагальних питань надання послуги з постачання теплової енергії, що були поставлені виконавцю та водночас не належать до його повноважень.
Розділ «Відповідальність сторін за порушення вимог договору»		
У разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості виконавець зобов'язаний самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим, здійснити	У разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості виконавець зобов'язаний самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим. здійснити перерахунок	Незазначення у договорі положень даного пункту Типового договору в частині сплати споживачеві неустойки (штрафу) може призвести до недоотримання коштів споживачами та обмеження їх прав на отримання визначеного

перерахунок вартості послуги за весь період її ненадання, надання не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України, *а також сплатити споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги з постачання теплової енергії, визначеної за попередній опалювальний період (а у разі ненадання послуги у попередньому опалювальному періоді - за фактичний час споживання протягом поточного опалювального періоду, але не менше 30 днів), за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості (за винятком нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача).*	вартості послуги за весь період її ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості.	законодавством розміру неустойки (штрафу).

(104) Таким чином, КП «Тепловик» з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року уклало зі споживачами договори про надання послуги з постачання теплової енергії, які не відповідають умовам типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року № 1022, яка набрала чинності 01.10.2021).

(105) Відповідно до положень статті 179 Господарського кодексу України (далі – ГК України), яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках – затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

(106) Статтею 184 ГК України регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного

документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.

(107) З огляду на зазначене, КП «Тепловик» повинно було розмістити на офіційному вебсайті органу місцевого самоврядування та/або на вебсайті виконавця послуги публічні договори приєднання про надання послуги з постачання теплової енергії та укласти договори зі споживачами про надання послуги з постачання теплової енергії згідно з Типовим договором, затвердженим Постановою № 830 (зі змінами), не відступаючи від їх змісту, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача та власної відповідальності за порушення умов цих договорів.

(108) В свою чергу, дії КП «Тепловик», які полягають в укладенні у період з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року договорів про надання послуги з постачання теплової енергії із споживачами в редакціях, які не відповідають положенням чинного законодавства, можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів щодо захисту їх прав в частині зміни розмірів нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу; сплати споживачу неустойки (штрафу) за ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості; розумного строку усунення недоліків у наданні виконавцем послуги та визначення компетентного суб'єкта вирішення питань, що стосуються надання послуги з постачання теплової енергії.

4.3. Антиконкурентні наслідки дій суб'єкта господарювання

(109) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції.

(110) Укладання КП «Тепловик» зі споживачами договорів, зміст яких не відповідає положенням Типових договорів, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, зокрема, внаслідок самоусунення Підприємства від виконання покладених на нього, як на виконавця послуги з постачання теплової енергії, окремих зобов'язань та / або збільшення строків на усунення Підприємством недоліків у наданні ним послуги з постачання теплової енергії.

4.4. Неможливість вчинення суб'єктом господарювання таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

(111) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.

(112) Внаслідок вчинення КП «Тепловик» дій, які полягають в укладенні договорів зі споживачами про надання послуги з постачання теплової енергії, умови яких не відповідають вимогам Типових договорів, тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цього договору, його привабливість для споживачів могла б різко зменшитися і тому за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, КП «Тепловик» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

4.5. Загальні висновки щодо ознак зловживання суб'єктом господарювання монопольним становищем

(113) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

(114) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

(115) Враховуючи, що КП «Тепловик» у період з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року на ринку послуги з постачання теплової енергії в територіальних (географічних) межах міста Старокостянтинів Хмельницького району Хмельницької області, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тепловик», мало ознаки монопольного (домінуючого) становища, дії КП «Тепловик», які полягають в укладенні з 06 жовтня 2021 року по 03 червня 2024 року договорів про надання послуги з постачання теплової енергії зі споживачами, які не відповідають умовам типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року № 1022, яка набрала чинності 01.10.2021 та діяла на момент укладення договорів), тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цих договорів, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку надання послуги з постачання теплової енергії.

(116) У той же час, у ході здійснення дослідження Відділенням не виявлено фактів, які б свідчили про завдання значних збитків споживачам внаслідок вказаних дій КП «Тепловик».

(117) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи наведене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись статтями 7 та 14 Закону України «Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

Комунальному підприємству по експлуатації теплового господарства «Тепловик» Старокостянтинівської міської ради (*«інформація, доступ до якої обмежено»*, ідентифікаційний номер юридичної особи – *«інформація, доступ до якої обмежено»*) припинити дії, які містять

ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема шляхом:

- укладення зі споживачами договорів про надання послуги з постачання теплової енергії у відповідності до вимог чинної редакції типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (зі змінами);
- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуги з постачання теплової енергії, умови яких не відповідають типовим договорам, про можливість переукладання та / або внесення змін у відповідності до типових договорів.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійсненні заходи повідомити Відділення у **десятиденний строк** з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії,
в. о. голови Відділення Віталій ЛУЦЮК